

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1964/2022
06.07.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Бисерке Живановић, Споменке Зарић, Драгане Миросављевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Миленко Тодоресков, адвокат из ..., против тужене Електротехничке школе „Михајло Пупин“ Нови Сад, чији су пуномоћници Милан Козомора, Душан Козомора и Весна Поповић, адвокати из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 295/22 од 09.02.2022. године, у седници од 06.07.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 295/22 од 09.02.2022. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П1 57/2021 од 22.10.2021. године у ставовима првом, другом, четвртном и шестом изреке, тако што се одбија као неоснован тужбени захтев тужиље да се обавезе тужена да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада за период од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године, укупно 89.859,01 динар са законском затезном каматом од доспелости појединачних месечних износа до исплате, и да јој исплати накнаду регреса за коришћење годишњег одмора за 2017., 2018., 2019. и 2020. годину, укупно 69.643,28 динара са законском затезном каматом на појединачне износе од доспелости до исплате. Одбија се захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 90.980,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 47.122,00 динара у року од 8 дана од пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 57/2021 од 22.10. 2021. године, ставом првим изреке делимично је усвојен тужбени захтев. Ставом другим изреке тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове за исхрану у току рада за период од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године, укупно 89.859,01 динар са законском затезном каматом на појединачне месечне износе од доспелости до исплате. Ставом трећим изреке одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље за накнаду трошкова исхране у току рада у преосталом делу. Ставом четвртим изреке тужена је обавезана да

тужиљи накнади трошкове регреса за коришћење годишњег одмора за 2017., 2018., 2019. и 2020. годину са законском затезном каматом од доспелости до исплате. Ставом петим изреке одбијен је тужбени захтев тужиље за накнаду трошкова регреса за коришћење годишњег одмора у преосталом делу. Ставом шестим изреке тужена је обавезана да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 90.980,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате. Ставом седмим изреке одбијен је захтев тужиље за ослобађање обавезе плаћања судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 295/22 од 09.02.2022. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у усвајајућем делу.

Против другостепене пресуде, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права и из разлога прописаних чланом 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, испуњени су законски услови за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. став 1. важећег Закона о парничном поступку – ЗПП, због потребе уједначавања судске праксе. Зато је одлучено као у ставу првом изреке.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у радном односу код тужене на пословима ..., са коефицијентом за обрачун плате 6,30. У спорном периоду од 01.12.2017. године до 30.11.2020. године тужена је тужиљи обрачунавала и исплаћивала плату тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије множила са коефицијентом њеног радног места, а тако обрачуната плата била је нижа од минималне зараде, па је тужена вршила корекцију, односно допуну плате тужиље до висине минималне зараде за пун фонд сати рада. У читавом спорном периоду плата тужиље је била нижа од минималне зараде, осим у јануару и октобру 2019. године, априлу, мају и августу 2020. године, за који период је тужбени захтев одбијен као неоснован. Тужиљи у претежном делу спорног периода, по оцени нижестепених судова нису исплаћене накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора кроз плату обрачунату на наведени начин, а висина накнаде је утврђена налазом и мишљењем вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиље усвојили и тужену обавезали да јој исплати накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у спорном периоду, у висини утврђеној вештачењем, са припадајућом каматом, јер су закључили да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему,

а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу нижестепених судова, у ситуацији када је тужена тужили исплаћивала минималну зараду следи да тужили није исплаћена накнада за топли оброк и регрес, па је тужена дужна да јој ту накнаду исплати у износу утврђеном вештачењем, према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији за предузећа која се финансирају из буџета, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужиле.

Врховни касациони суд налази да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017... 129/2021), у одредби члана 187. став 3. прописује да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а према ставу 2. истог члана Закона, коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/15 и 99/20), у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са Законом (став 1.), а уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата, за пуно радно време и остварени стандардни учинак, ниже од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин, исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 75/14), одредбом члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. те одредбе висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2 тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, који се примењују на запослене у основном образовању.

У конкретном случају, тужилца је запослена у школи, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнада и додатака по основу рада, примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијерна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон (Закона о платама у државним органима и јавним службама) прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, бр. 21/2015) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора, а то право није предвиђао ни претходно важећи Посебни колективни уговор („Службени гласник РС“, бр. 12/2009). Дакле, из наведених прописа произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, па не постоји правни основ за остваривање предметног права тужилца, како у општем, тако ни у посебном акту. То значи да тужилци не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па то што је тужилци у спорном периоду исплаћивана минимална зарада није од утицаја на другачије одлучивање.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке, на основу члана 416. став 1. ЗПП.

Тужена је успела у ревизијском поступку, па јој на основу члана 165. став 2. у вези чл. 153. став 1. и 154. ЗПП припадају опредељени трошкови ревизијског поступка за састав ревизије, таксу на ревизију и таксу на ревизијску одлуку, укупно 47.122,00 динара, према важећој Адвокатској тарифи и Таксеној тарифи из Закона о судским таксама.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић